

Övriga apostoliska brev

- s. 1 Hebréerbrevet
- s. 3 Jakobs brev
- s. 4 Första och Andra Petrusbrevet
- s. 5 Första, Andra och Tredje Johannesbrevet
- s. 6 Judas brev

Hebréerbrevet

Ett överlägset förbund

HEBRÉERBREVET är ett av de längre breven i Nya testamentet. Det är mycket som är oklart kring det. Vem skrev? Till vilka? När? Det finns många förslag, men ingen vet. Brevet själv uppger inget. Vad det gäller författare har man länge antagit att Paulus skulle ha skrivit det. Men det är få som tror det i dag. Troligare är att en apostlalärjunge, som Barnabas eller Apollos, ligger bakom. Mottagarna bör ha varit judekristna. Många menar att brevet skall dateras till före år 70 e. Kr., eftersom det beskriver templetjänsten i Jerusalem som om den fortfarande fungerade (år 70 förstördes templet av romarna).

Avfall var nära

Brevet har karaktären av en predikan in i en speciell situation. Vi förstår av brevet att mottagarna kommit till tro redan under evangeliets första tid. De hade fått en gedigen grund och blivit undervisade av dem som själva hade hört Jesus undervisa, och de hade varit villiga att lida för sin tro. Men nu började saker och ting förändras. De började bli uppgivna och modlösa, många verkade beredda att lämna den kristna tron och avfalla från den levande Guden (3:12–14). Det verkar som om läsarna hade i tankarna att lämna kristendomen och gå tillbaka till judendomen. Det gamla förbundet, med dess offertjänst i templet, lockade åter.

Väcka, styrka och vittna

In i denna situation skrivs Hebréerbrevet. Författaren vill väcka, styrka och vittna. Om och om igen försöker han väcka och varna dem för avfallet och dess följder (2:1ff, 3:7ff, 4:1ff, 5:11ff, 10:26ff m.fl.).

- I kap. 1–7 vill han styrka dem i tron på Jesus och övertyga dem om att han är större och bättre än något i det gamla förbundet – bättre än profeterna, änglarna, Mose, Josua, Aron och Melkisedek.
- I kap. 8–10 visar han att det nya förbundet är överlägset det gamla, med en bättre överstepräst, bättre helgedom och ett bättre offer.

- Kap. 11 handlar om tron och vad vi i nya förbundet kan lära av trons hjältar i gamla förbundet. Utan att se Guds löften förverkligade handlade de i tro efter dem (11:1). Så får också vi lita på Jesus och de löften som är knutna till honom.
- I kap. 12 och 13 följer inträngande förmaningar och stark uppmuntran till läsarna att trots lidanden och nöd i tro och lydnad hålla fast vid Jesus.

Ett viktigt brev

Författaren till Hebréerbrevet visar hur hela det gamla förbundet pekar fram mot Kristus. Personer, förordningarna kring tempelgudstjänsten, prästadömet och offren är förebilder som kan hjälpa oss att förstå vad som har skett genom Jesus. I hela Bibeln är Jesus huvudsaken. GT når sin fullbordning i NT.

Hebréerbrevet är inget lättillgängligt brev, men har i betydelse jämförts med Paulus brev till romarna eller galaterna. Så det är väl värt att arbeta sig igenom. Det har kallats för "femte evangeliet", och man tänker då på att de fyra evangelierna handlar om Jesu gärning på jorden, medan Hebréerbrevet beskriver vad samma gärning betydde i himmelen, om hur Jesus som vår överstepräst bär fram och själv är det evigt giltiga offret för våra synder.

Jakobs brev

Tro i praktiken

JAKOBS BREV är troligen skrivet av Jesu egen biologiske bror (halvbror), Jakob. Till en början var denne liksom övriga syskon skeptiska till Jesus. Men efter att ha mött Jesus som uppstånden kom han till tro och blev så småningom ledare i urförsamlingen i Jerusaleem (Joh. 7:5, Apg. 1:13f, Gal. 2:9, Apg. 15). Brevet måste vara skrivet före år 64 e. Kr., då Jakob led martyrdöden. En del tyder på att det är skrivet redan på 40-talet och det kan i så fall vara NTs äldsta skrift!

Brevet tar inte upp kristendomens grundläggande läropunkter. I stället handlar Jakobs brev helt om det praktiska planet, att tron visar sig i gärningar – annars är den död! Jakob möter ett behov av förmaning och vägledning i sådant som rör det kristna livet. Här följer några punkter som han tar upp. Den troende

- kommer i prövningar. Var uthållig i tron!
- måste vara både Guds ords hörare och dess görare
- tyglar sin tunga
- gör inte skillnad på människor, på fattig och rik
- utför goda gärningar, som visar en äkta tro
- är inte stridslysten och avundsjuk utan stiftar fred
- är Guds vän – men inte världens vän
- förtalar och dömer inte sina trossyskon.

Frälst genom gärningar?

Jakobs brev kan ge intryck av att goda gärningar skulle vara det avgörande för frälsningen och inte trons mottagande av nåden. Jämför exempelvis Jak. 2:24 med Rom. 3:28!

Men motsättningen är bara skenbar. Jakob och Paulus är eniga i sin lära om tro och gärningar: Vi blir frälsta genom tron allena, men tron är aldrig allena – den levande tron följs av goda gärningar! De goda gärningar Jakob uppmuntrar till är inte frälsande i sig, utan de utgör vittnesbörd om en levande tro. Vi blir inte frälsta av gärningar, utan till gärningar.

Skillnaden mellan Jakob och Paulus kan förklaras med att de lägger lite olika betydelse i begreppen rättfärdiggörelse, tro och gärningar. Dessutom betonar de olika sidor av den kristna tron, förmodligen p.g.a. att deras brevmottagare befinner i skilda situationer och behöver höra olika saker.

Första och Andra Petrusbrevet

Ett levande hopp

De båda **BREVEN AV PETRUS** är rätt olika till innehåll och språk, så olika att många bibelforskare menar att åtminstone det andra brevet inte kan vara skrivet av Petrus. Och visst finns det saker som talar för att olika författare står bakom breven, men skälen för att Petrus skrivit båda överväger (se not till 2 Petr. i Svenska Folkbibeln). Och Skriften själv – som vi ju håller för sann – uppger i båda fallen aposteln Petrus som avsändare, vilket inte hindrar att breven kan vara nedtecknade av skrivare.

Första brevet vet vi att Petrus har skrivit med hjälp av Silvanus (kallas i NT också för Silas), se 1 Petr. 5:12. Kanske gick det till så, att Silvanus fick i uppgift att skriva brevet, sedan han fått veta vilka tankar Petrus ville förmedla. Det är alltså inte säkert att Petrus ord för ord har dikterat vad som skulle skrivas – Silvanus kan ha ställt samman brevet under viss frihet. Men innan han sände iväg det lär han ha fått det godkänt av Petrus. Om även det andra brevet kommit till på samma sätt men med hjälp av en annan skrivare, kan det förklara en del av skillnaderna.

Båda breven anses vara skrivna i mitten av 60-talet, då aposteln befann sig i Rom tillsammans med Markus, Paulus m.fl. Där led han sedan martyrdöden under kejsar Neros förföljelser.

Första Petrusbrevet

Det är tydligt att mottagarna i mindre Asien (nuv. Turkiet) var utsatta för nöd och förföljelser av olika slag för sin tros skull. Föraktade och hånade av sin omgivning behövde de Petrus uppmuntrande och själavårdande ord för att deras tro inte skulle vackla.

Trots att brevet handlar om de kristnas lidanden är det behärskat av en glädjeton. Petrus lyfter blicken från deras egna bekymmer och visar huvudsakligen på tre viktiga ting:

- Lidandet leder till härlighet! (1:6–7, 4:12–13) Inte mindre än 16 gånger förekommer orden "lidande" och "lida" i brevet. Lidanden för Jesu namns skull skall bäras med ära och glädje. För Kristus gick vägen genom lidande till härlighet; så är det också för hans efterföljare – det får vi räkna med. Kom ihåg att Gud är med i lidandet!
- Hos Kristus finns ett levande hopp! Den hoppfulla tonen slås an redan i 1:3–4 och genom hela brevet går sedan ett stråk av hopp, som ger glädje i nuet. De frälsta har ett arv som väntar i himlen.
- Lev så att ni förkunnar Kristus genom era liv! (2:9, 2:12, 3:2). Lev för Gud i vardagen, så att ditt liv blir missionerande! Det gäller i samhället och i arbetslivet (kap. 2), i äktenskapet, ja, överallt alltid (kap. 3–4).

Andra Petrusbrevet

Vilka mottagarna är vet vi inte. Även i 2 Petr. är det hotande faror som är orsak till brevet. Medan 1 Petr. beskriver yttre faror, såsom förföljelser och hån, handlar detta om inre faror – i stället för förföljelser är hotet här förförelse.

Falska läror ska man fly och i stället växa till i kunskapen om vår Herre Jesus Kristus (1:8). De falska lärarna gjorde gällande att det för en kristen går an med ett lösaktigt liv.

Vidare blev de troende hånade för sin förväntan att Herren skall komma tillbaka. Men Petrus gör klart för dem, att även om Herrens återkomst dröjer, så kommer den. Var beredda, väx till i nåden och lev ett värdigt liv uppmanar Petrus dem – och oss!

Första, Andra och Tredje Johannesbrevet

Sanning och kärlek

En enstämmig fornkyrklig tradition menar att aposteln Johannes (utöver sitt evangelium) även har författat de tre **JOHANNESBREVEN**. I breven nämns aldrig avsändaren med namn men han uppger att han varit ögonvittne till Jesu gärningar. Och språket och de begrepp som används i breven känns väl igen från Johannes evangelium, så traditionen har fog för sig! Breven är sannolikt skrivna i Efesus under åren 90–100 e. Kr.

Första Johannesbrevet

Brevet kan nästan ses som en fortsättning av evangeliet. I både evangeliet och brevet beskrivs Jesus som Ordet, och begreppen ljus, liv och kärlek förekommer ofta. Liksom i evangeliet undervisar aposteln kring motsatsparen ljus och mörker, sanning och lögn, Gud och världen, Guds barn och djävulens barn.

Brevet föranleddes av en villolära, som var i omlopp hos mottagarförsamlingarna (antagligen i Mindre Asien). Den hade gnostiska drag. Gnosticismen var en tankeströmning, som skilde mellan ande och materia, själ och kropp. Det materiella och kroppsliga ansågs vara ont, och därför kunde man exempelvis inte tänka sig en förening mellan det gudomliga och mänskliga, eller att gudomen kunde lida och dö. Följaktligen förnekade gnostiker i kristna sammanhang både inkarnationen (att Gud blev människa) och försoningen. Vidare menade man att det viktiga var det andliga livet, inte hur kroppen levde. Man tog sig därför frihet att leva i synd, utan hänsyn till Guds bud. Och de kristna som inte hade influerats av gnosticisms tankar föraktades eller betraktades som ett B-lag.

Mot detta lyfter Johannes fram den äkta kristna trons ståndpunkter:

- Människan Jesus är Guds son, Gud, som blivit sann människa för att försona världen med sig själv.
- Förlåtelsens gåva ger inte en kristen utrymme att synda medvetet. Han har fått ett nytt sinne och vill hålla Guds bud.
- Den kristna gemenskapen präglas av kärlek, inte av rangordning och splittring. Den kärlek man mött hos Gud präglar relationerna.

Brevet kan tyckas vara ostrukturerat. Detta hänger samman med att Johannes inte undervisar ämne för ämne, vilket Paulus ofta gör. Han återkommer i stället till sina tankar om och om igen och fördjupar läsarnas insikter efter hand. Han utvecklar inte sina tankar i en rät linje, utan i koncentriskt cirkel, som vidgas alltmer.

Fundera särskilt över: Vad lär brevet om gemenskapen med Gud? Vad lär det om frälsningsvisshet?

Andra Johannesbrevet

Skriften är ett kort brev på bara 13 verser, flera av dem med motsvarigheter i Första Johannesbrevet. Huvudordet är ”sanning”, dvs. den kristna läran. Även detta brev har sin bakgrund i en villolära, som förnekar inkarnationen. Men det verkar som om den falska läran ännu inte nått mottagarna; Johannes varnar för en vråglära, som är i antågande. Man bör visa kärlek mot sina syskon i tron, men villolärare skall man avvisa; annars blir man medansvarig i deras fel.

Mottagarförsamlingen kallas för ”min fru”. Beteckningen har troligen sin förklaring i bilden av församlingen som Kristi brud.

Tredje Johannesbrevet

Mottagare är Gajus, en privatperson, om vilken vi inte vet något. Gajus får beröm för att vara en god förebild för de andra i sin församling, i det att han tar emot de kringresande missionärerna. Men Johannes är bekymrad över Diotrefes, som med sitt uppträdande utövar ett dåligt inflytande på församlingen – han talade illa om utsända missionärer och såg till att dessa inte togs emot.

Judas brev

Kämpa för den sanna tron

Även **JUDAS BREV** är troligen författat av en son till Maria och Josef, en bror till Jesus. Judas vet vi inte så mycket om, men han fanns med i den skara som efter uppståndelsen väntade på Andens utgjutande (Apg. 1:14). Senare verkade han sannolikt som missionär (1 Kor. 9:5). Han var nog den yngste av Jesu bröder och kan mycket väl ha levt till 70- eller 80-talet e. Kr., då brevet har skrivits.

Judas bemöter i sitt brev en villolära, som nästlat sig in bland brevets mottagare. De falska lärarna predikade att det inte är så noga med hur man lever. *Eftersom vi tror på nåden och förlåtelsen, gör det ju inte så mycket om vi lever lösaktigt och i utsävningar!*

Judas visar oss att Gud dömer synden – han ger exempel – och att också villolärarna står under samma dom. I stället för att lyssna till dem skall läsarna bli kvar vid *den tro som en gång för alla har överlämnats åt de heliga*. Håll er till Jesus – han är vår ende Frälsare och Herre! Han ensam förmår bevara till evigt liv!